

Höstlax Laxhalika i Örekil

Lax är lax, men vackra Örekilsälven kan bli platsen där du tar din största eller första höstlax. När stigarna är slippriga av lera och höstlöv tar du chansen...

TEXT & FOTO: PELLE KLIPPINGE

STRÖMSTAD

MUNKEDAL
UDEVALLA

GÖTEBORG

Puckelpool. Massor av fina storstenar i Källströmmens övre del.

Visst är det lite höst i luften då vi kör över Kviströmbrobron med sina pampiga valv. Löven börjar ta färg. Jag kastar ett öga på Örekilsälven som rinner där precis nedanför. Blicken följer sedan älven uppströms genom brukssamhället Munkedal City som denna eftermiddag mest liknar en övergiven Vilda västern-stad. Knappt en människa synlig. Annat var det på 1700-talet då danskarna krigade vilt runt bron. Numera är det mest strider med laxen som gäller.

Jag och Ronald Ivarsson snirklar vidare och parkerar vid en jättelax utanför fiskekontoret. Hinner knappt öppna bildörrarna innan vi hör "hel eller halv köpp"? Det är "river keeper" Ulrick Petri som på härlig bohuslänska välkomnar och i samma veva bjuder på nykokt kaffe.

Ulrick svarar i telefon medan kaffet serveras och berättar att det kommer en norsk fångstman med lax för invägning på kontoret. Det var han som ringde. Första fisken idag och alldeles nyfångad nere vid bron vi just passerade.

– Visst har det varit stilla i älven några dagar i den låga vattenföringen berättar Ulrick vidare medan vi sörplar kaffe. Men lite lax går det varje dag, så chanserna finns. Örekilsälven har en förmåga att överraska och det lönar sig inte att gnälla, bara hålla flugan i vattnet.

Medan Ronald Ivarsson och jag bär in våra prylar där vi ska bo, på övervåningen till kontoret. Oslobon Erik Andersen kommer stolt som en tupp med sin lax. Glad i hägen berättar han att det är allra första laxen han fångat på fluga. Vågen visar 6,2 kilo vilket är dryga kilot över årets snitt. Vi gratulerar och Erik visar upp en rödgnistrande Red Sandy på hela 3 tum. Vi bleknar då flugan är hästlängder från första lågvattensvalet! Tittar på varandra och undrar om han kanske drar en Norgeröväre för att villa bort oss svenskar. Men blodet på flugan avslöjar sanningen och Örekilslaxen verkar inte vara det minsta blyg vad det gäller storleken, den lilla vattenföringen till trots.

Snabbt som ögat är vi i vadarna och Ulrick erbjuder skjuts upp till A-sträckan så vi sedan kan fiska oss nedströms. En lagom kvällsväng på några kilometer så vi får bekanta oss med älven.

På vägen upp mot Brålandsfallet berättar Ulrick en preskriberad laxryssare. En lokalboende ljustrade nämligen upp en rejäl höstlax på 1960-talet. Den blev aldrig vägd men bara filéerna vägde 13 kilo styck! Kanske en sanning med viss "töjmsån", men hur som helst imponerande uppgifter från en så pass liten älv. Säkert finns också storlaxgenerna inpräg-

lade i de laxar som fortsätter att stiga för att reproducera sig, så vem vet vad som biter på. Ulrick berättar vidare att det för inte så värst många år sedan landades en junilax på drygt 17 kilo. För att inte tala om de som slet sig...

Uppre vid det mäktigt dånande Brålandsfallet där Örekilsälven kastar sig utför en brant klippavsats ser vi några laxar visa sig i laxtrappan. En rygg ser rejält bred ut. Fortsätter sedan på branta leriga stigar och fiskar Hägga, Svarterännan och Livesand. Härliga små pooler som ligger som på ett pärlband kantad av tätaste lövskog. Kastar en GP över Livesands mörka vatten som i alla avseenden verkar vara en helt perfekt laxpool. Här finns djupet, storstenarna och strömkanterna som alla fiskas av mycket noga.

Jag känner inget men ser flera försärlor flyga fram och tillbaka. Med sina långa stjärtar är de verkligen graciösa samtidigt som de är betydligt aktivare och mer vaksamma än sin gräsvarsta släkting – sädesärlan.

En septembereftermiddag går rysligt snabbt och sträckan är lång. Ronald och jag varvar pool efter pool. Passerar Källan, Bredsten och Fura där vi snackar med ett par lokala fiskare som inget känt. Fortsätter på leriga stigar nedströms ravinliknande omgivningar och betar av fina Utterhåla, den stora Döen och Lerhöljen. På något ställe möter rena fjällväggen på motsatta stranden. Branta stup på säkert 15-20 meter!

Väl nere vid Skäret, strax norr om samhället, skymmer det snabbt. Jag hör Ronald repa lina av rullen längre ner medan jag själv ser flera plogar i ytan. Läger kastet samtidigt som jag hör en uggle från andra sidan. Inget känn och då jag lägger nytt kast flyger plötsligt plogarna rätt upp i luften under buller och bång. Inget laxsteg, bara en flock gräsänder.

"Hel eller halv köpp" frågar Martin Dellien igen nästa morgon då Ronald och jag vaknat. Vi tar varsin hel. Martin som jobbat åt fiskevårdsområdet hur länge som helst som "keeper" briefar oss inför dagen samtidigt som även Ulrick anländer. Fortsatt bara 6 kubik men bra chans på B-sträckan där vi ska testa idag. Ligger strax nedanför fiskekontoret.

– Kör hårt vid Sammanflödet och Källströmmen, menar Martin!

Ronald lägger ut flugan i Sammanflödet som är en härlig pool där Munkedalsälven markerar sitt inflöde i Örekil. Här ökar flödet och det känns som vi tajmat in dagen bra då morgondimmorna just lättar. Jag träffar Mikael Rosander vid Källströmmen och pratar lite innan han drar vidare nedströms. Möter sedan Eive Andersson från Lidköping. Han gillar verkligen älven och åker de 10 milen

Rekordlax på 17,2 kilo

Webb: www.orekil.com

Telefon: Sportfiskekontoret, 0524-107 77.

Eniro: Örekilsvägen 2, 455, 33 MUNKEDAL.

Fisket: Fisket sker 15 maj-30 september, begränsat antal kort. Förhandsbokning att föredra, pris 190-260:-/dygn. A, B och C-sträcka, totalt 5-6 kilometer. A-sträckan har en fantastisk vacker natur. Älven är 20-30 meter bred. Laxen kommer från naturligt reproducerande bestånd. Stämningen kring älven är mycket trevlig. Flugfiskesträckor finns. Höstfisket bäst runt "hummertid".

Flugor: Eftersom vattnet är kraftigt humusfärgat fungerar gul-orange och röda flugor bra.

Laxen: Fångsten de senaste fem åren har legat i snitt på 213 laxar per säsong och medelvikt 3,8 kilo. Rekordlaxen vägde 17,2 kilo. I trakten finns även möjlighet att fiska havsöring och makrill i Gullmarsfjorden

Kuriosa: Nedre Örekilsälvens FVO omsatte cirka 430.000 kronor i fiskekort under 2007. Beräknar man ett värde på varje spöfångad lax till 1 300 kr/kg blir totala omsättningen med "runt-i-kring" effekter drygt 1 miljon kronor.

gladeligt när det passar. Delar gentlemannamässigt erfarenheter och innan vi skiljs byter vi några flugor. Eives går rejält i gult och rött och är på mässingstub. Viktigt att de snabbt penetrerar ytströmmen samt älvens humusfärgade vatten.

Så kommer regnet. Spänningen stiger och våra flugor sveper fram över varje tänkbar ståndplats. Vi känner ingen lax, men Ronald har en "puff" på flugan vid Sammanflödet. Munkelsälven blir alldeles lerbärgad och nu känns det i hela kroppen att det är läge. Lämnar älven för snabblunch där Martin berättar att Rosander just landat en 7-kilos nere vid bron. En blåsvart hane som snabbt som ögat fick friheten tillbaka. Andra har haft lax på och en del lokala förmågor har synts med spön på biltaken vilket är ett gott tecken så visst kommer laxen – när som helst nu. "Hel eller halv köpp förresten"? Vi tar halv för att snabbt komma iväg igen men tar påtår och blir försinkade – jädrans gott kaffe.

Regnet ökar drastiskt då vi kommer ner till den vackra valvsbron vid Kviström. Vi halkar på leriga stigar. Kastar och skiftar flugor. Vadar och snubblar men känner inget laxdrag i ➔

»Kastar en GP över Livesands mörka vatten som i alla avseenden verkar vara en helt perfekt laxpool«

Huggtid! Mikael Rosander utvadad vid Källströmmen då dimmorna lättar.

Flugtrassel. Pelle Klippinges enda fångst upp på land. Man ser tydligt vilka färger som är populära i älven.

➔ flugan. Söker skydd i bilen medan regnet smattrar på. Sticker upp till Sammanflödet igen. På med Eives andra hemlis. Går ju som en dröm i strömmen. Vingen pulserar och ser väldigt lockande ut. Känner en skarp "puff" alldeles utanför träpålarna på andra sidan som måste vara lax. Läger nya kast och skiftar till en mindre fluga men nej, inget mer känn.

Skiftar plats med Ronald just då det skymmer på och betar av Källströmmen som nu är alldeles lerbärgad den också. Ronald har sett lax visa sig. Jag maler på och ser en bra lax rulla i ytan långt ner i poolen.

Tänk vad lockande det kan se ut. Speciellt när man inte lyckats landa något. Då kastar man vilt även på första klassens "turistlaxar" som backat ner på lugnvattnen. Man vet ju aldrig. Speciellt inte här vid Örekil där laxen sägs kunna överraska.

Halv åtta ser jag Ronald stå med spöet rejält böjt och lax på. Äntligen har vi hittat rätt. Ingen "hel köpp" skämtar Ronald, men ingen smålax heller. Mörkret lägrar sig snabbt under kampen och jag trycker av kameran mest på chans. Vore ju skoj att få en drillbild även om ljuset är dåligt. Ser sedan Ronald med stolt min styra upp en höstfärgad hanfisk på drygt 3 kilo. En överraskningarnas fångst i det sista septemberljuset denna dag som vi saluterar med lite starkt.

Nytt hopp. Eive Andersson skiftar fluga vid Sammanflödet.

Hel eller halv? Ulrick Petri (tv) och Martin Dellien (th) kan både älven och koka gott kaffe.

"Hel eller halv köpp", frågar Ulrick som har jouten på torsdagsmorgonen. Trots bättre förhållanden blev det just inga fler laxar fångade igår får vi veta. Några blev dock tappade.

Vi testar den övre A-sträckan igen, från "Niagarafallet" och nedöver. Halkar fram längs gytjtiga stigar och blöter våra finaste flugor i poolerna.

Själv gör jag årets bästa kast i Livesand. Kastar upp flugan i en gren. Rycker sedan till så grenen ryker av och får som i ett trollslag en handfull Örekilsflugor av bästa sort som en skänk från ovan. Gult och rött dominerar.

Långt ner på nacken i Livesand stramar linan. Japp – visst är det lax, äntligen. Ständig bit dessutom. Lika snabbt

som jag gör mig klar för efterlängtdad batalj lossnar flugan.

Ett par försärlor vippar stjärterna på andra sidan och sedan kommer två kungsfiskare i raketfart upp mot fallet. Flott kompensation för ögat visserligen men oj vad det känns plåg-

Bota laxhungern vid spisen

Lax à la Munkedal (4 portioner) 600 g Örekilsloxfile

Dela laxen i fyra stora bitar. Gör ett snitt ner mot skinnet. Lagg laxbitarna i en smord ugnssäker form. Gör fyllningen och lägg i snittet. Sätt i ugnen 225 grader i 8-10 minuter.

Fyllning

150 g skalade räkor
0,5 dl crème fraiche
0,5 dl majonnäs
0,5 - 1 dl hackad dill
0,5 krm cayennepeppar plus ev. salt

Sås

0,5 dl crème fraiche
1,5 dl matlagningsgrädde
1 fiskbuljongtärning
0,5 - 1 dl hackad dill
+ några droppar citronsaft
Koka crème fraiche, grädde och buljongtärning ett par minuter. Smaka av med en nymald vitpeppar. Tillsätt hackad dill.

Servera med kokt potatis och en god grönsallad eller kokta grönsaker.

Ljus i mörkret. Ronald "beachar" upp sin Örekilare med färger som ett höstlöv.

samt tomt i drillarmen. Krokarna är nålvassa och den borde ju ha stuttit. Säkert var det en med riktigt tunga filéer dessutom. Jädra ois...

Fiskar om igen men utan resultat. Knallar längre ner och doppar flugan vid Bredsten. Som de flesta pooler i älven är det korta kast som gäller där enhandsspöet känns helt rätt. Kommer ner till den höga avsatsen vid Fura som är en flott "holding-pool". Upptäcker under fiskets gång att det stora ensamma trädet ovanför poolen inte alls är en fura utan troligen en sälg. Skymtar Ronald mellan träden som försiktigt halkar sig fram längs stigen med leriga vadare. Rapporterar att han sett fisk visa sig nere vid Döen men inget napp.

Sedan fortsätter vi tillbaka. Halkar och far mellan träden då filtsulorna slinter loss i leran. På flera ställen är stigen säkrad med rep att hålla sig i och det behövs kan jag lova. Kan-ske tur vi inte fick storlax att släpa på denna gång i alla fall. Bara landtransporten av en sådan pjäs hade sannolikt blivit ett äventyr i klass med att drilla den ur älven.

Innan vi drar hämtar vi våra sovprylar vid Sportfiskehuset där Martin och Ulrick berättar att det hänt saker samtidigt som de förstås erbjuder på kaffe. Vi skrattar hjärtligt när Martin och Ulrick pratar i mun på varandra. Lax har landats längre ner och det verkar som de kommer in från Gullmarn nu. Det blir mer vatten i älven också. Tyvärr kan vi inte stanna längre denna gång, men visst hinner vi med hel köpp innan vi sticker! 📷